

Simon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen,
rakennustarkastaja-ympäristösihteeri Sampo Mäkelä

simon.kunta@simo.fi
sampo.makela@simo.fi

Lausuntopyyntö 22.9.2025

Valajanaavan yhteismetsä, maa-aineslupahakemus, Varespalon hiekka- ja sora- alue, Simo

Hakemus

Valajanaavan yhteismetsä hakee maa-aineslain (555/1981) mukaista lupaa hiekan ja soran ottoon. Suunniteltu ottamisalue on noin 2,6 hehtaarin kokoinen alue Simon Varespalossa sijaitsevalla tilalla Linna-aho RN:o 89:2, kiinteistötunnus 751-401-89-2. Kokonaisottomäärä on 20 000 k-m³ hiekkaa ja soraa. Varsinaisen ottoalueen pinta-ala on n. 1,1 hehtaaria. Lupaa haetaan kymmeneksi (10) vuodeksi.

Hakemuksen mukaan ottamiskohde ei sijaitse pohjavesialueella ja ottamisalue on uusi. Hakemuksen mukaan alin ottotaso alueella on +114,00 m (N2000) ja Lopputilannepiirustuksen mukaan +113,5 m (N2000). Hakemuksen mukaan keskimääräinen pohjaveden pinnantas on yli kolme metriä alimman ottamistason alapuolella. Suunnitelma-alueelta on havaittu suunnitelmapiirustuksen mukaan pohjaveden pinnantas tasolta +110,5 m (N2000) ja hakemuksessa keskimääräisen pinnantas on todetaan alueella olevan n. +110 m (N2000).

Ottamisalueelle ei haeta ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa, sillä murskaustoiminta on alueella tilapäistä ja lyhytkestoista. Ottamissuunnitelman mukaan kohteessa murskaukseen arvioidaan kuluva toiminta-aikaa kaiken kaikkiaan noin kolme viikkoa (21 päivää) eli alle 50 vuorokautta koko lupakauden aikana.

Hakemuksen mukaan ottamistoiminnan päätyttyä alue maisemoidaan metsätaloustalouteen. Alueelta kuoritut pintamaat käytetään soveltuvin osin alueen jälkihoitoon. Ottamisalueen reunat luiskataan kaltevuuteen 1:3 ja ottoalueen annetaan metsittyä luontaisesti.

Luonnonsuojelu

Lapin ELY-keskus toteaa, että hakemusalueella tai sen vaikutusalueella ei ole perustettuja luonnonsuojelualueita tai valtioneuvoston hyväksymiä luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia alueita. Hankealueen länsi-, etelä- ja itäpuolella noin 2–2,5 km päässä sijaitsee Simojoki Natura-alue (FI1301316, SAC). Natura-alueen suojeluperusteena on Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit luontotyyppi (3210), kirjojokikorento sekä yksi uhanalainen laji. Hankealueelta ei ole kyseisten lajien

21.10.2025

esiintymistietoja. Hankkeen mahdolliset vaikutukset Natura-alueeseen voivat syntyä maanottoalueelta ojien kautta Simojokeen ja sen sivujokiin kulkeutuvien pintavesien kautta. Koska hankealueen maaperä on soraa ja hiekkaa, Lapin ELY-keskus arvioi, että pintavedet tulevat valtaosin imeytymään hankealueen maaperään. Lisäksi pohjaveden pinta tulee olemaan yli 3 metriä alimman ottamistason alapuolella. Kun otetaan lisäksi huomioon hankealueen etäisyys Natura-alueeseen, Lapin ELY-keskus arvioi, ettei hakemuksessa esitetyn mukainen maa-aineksen otto yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa merkittävästi heikennä Simojoki Natura-alueen suojeluperusteita.

Hakemusalueelta ei tunneta luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteiden 1 ja 3 koko maassa rauhoitettujen eläin- ja kasvilajien esiintymiä, ei liitteen 5 Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa rauhoitettuja putkilokasveja, ei liitteen 6 erityisesti suojeltavien lajien havaintopaikkoja eikä luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteiden II ja IV eläin- tai kasvilajien havaintopaikkoja (Lajitietokeskuksen viranomaisportaali 8.10.2025). Alueella ei myöskään sijaitse tunnettuja luonnonsuojelulain 65 §:n tai 64 §:n mukaisia luontotyyppejä.

Hakemusalueen läheisyydessä on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitetun, toistuvasti samaa pesää käyttävän lintulajin pesimäalue. **Tarkemmat tiedot lajista ja pesimäalueen sijainnista ovat tämän lausunnon salassa pidettävässä liitteessä (Julkl 24 § 14 kohta).**

Rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen, yksilöiden tahallinen häiritseminen erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla, on luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin nojalla kiellettyä. Pesiä koskeva kielto on voimassa lisääntymiskauden ulkopuolella, jos kyse on toistuvasti käytetystä pesästä tai pesäpaikasta (Luonnonsuojelulaki 70 § 3 momentti). Edellä mainittu lintulaji käyttää samoja pesäpaikkoja toistuvasti.

Voimakasta melua tai ääntä aiheuttava toiminta häiritsee edellä mainitun lintulajin pesintää. Tällaisia toimenpiteitä ovat maa-aineksen otossa muun muassa seulonta, murskaaminen, rikotus, poraaminen ja räjäytykset. Myös maa-aineksen ottaminen ja lastaaminen sekä raskailla ajoneuvoilla ajaminen voivat aiheuttaa edellä kuvattua voimakasta ääntä, joka voi johtaa pesinnän häirintään. Toiminnan synnyttämän melun etenemistä ja vaimenemista ei ole suunnitelmassa selvitetty.

Toiminta tulee toteuttaa siten, ettei se ole luonnonsuojelulain 70 §:n 1 ja 3 momentin vastaista. **ELY-keskus katsoo, että hankkeesta toimitetun tiedon perusteella 70 § 1 momentin tarkoittama yksilöiden tahallinen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana tapahtuva häiritseminen vältetään toteuttamalla toiminta lajin pesimäkauden (15.4.–15.8.) ulkopuolisena ajankohtana.** ELY-keskus muistuttaa, että pesinnän omatoiminen varmistaminen tai pesän tarkkailu omatoimisesti voi aiheuttaa

21.10.2025

luonnonsuojelulaissa kielletyn seurauksen. Lisäksi pesimäpaikkoja ei tule myöskään vahingoittaa lisääntymiskauden ulkopuolella (Luonnonsuojelulaki 70 § 3 momentti).

Luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentti koskee myös kaikkia muita hankealueella tai sen läheisyydessä mahdollisesti pesiviä rauhoitettuja lajeja.

Kaavoitus

Lapin ELY-keskus toteaa, että suunniteltu ottamisalue sijoittuu 11.9.2015 lainvoiman saaneen Länsi-Lapin maakuntakaavan mukaiselle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4504). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloustalouteen tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin.

Suunnitelulla alueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa. ELY-keskuksen näkemys on, että suunniteltu hanke ei vaikeuta alueen käyttämistä maakuntakaavassa osoitettuun tarkoitukseen.

Sovellettava lainsäädäntö ja ohjeistus

Maa-aineslain (555/1981) 1 §:n toisen momentin mukaan ainesten ottamisessa on maa-aineslain lisäksi noudatettava, mitä muualla laissa säädetään ja, että lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava luonnonsuojelulakia (9/2023).

Maa-aineslain 3 §:n mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa. Maa-ainesten ottamista koskevassa lupaharkinnassa ja lupaehdoissa otetaan huomioon myös lain 3 §:ssä mainitut muut rajoitukset, joilla pyritään estämään huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset vaikutukset asutukselle tai ympäristölle.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:ssä säädetään yleisestä luvanvaraisuudesta. Liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 c ja 7 e mukaan muun muassa kivenlouhimolle, kiinteälle tai siirrettävälle murskaimelle tulee hakea ympäristölupaa, mikäli toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 vuorokautta.

Ympäristöministeriön oppaassa *Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestäväseen käyttöön* (Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30) on ohjeistettu muun muassa pohjaveden pinnan päälle jätettävistä suojakerrospaksuuksista sekä jälkihoitotoimenpiteistä.

Edellytykset maa-ainesten otolle

Suunniteltu alue ei sijoitu pohjavesialueelle tai arvokkaalle geologiselle kohteelle. Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu alueelle, jolta ei ole aiemmin otettu maa-aineksia. Lupaharkinnassa tulee huomioida edellä ja seuraavassa esitetyt asiat:

21.10.2025

Ottamistoiminta

Maa-ainesten otossa tulee ottaa turvallisuuskohdat huomioon, mm. työaikaiset jyrkät luiskat. Ottoalueen rintuoksien suojaaminen ja merkitseminen tulee tehdä riittävällä tavalla. Lippusiiman käyttöä alueen merkitsemiseen tulee välttää.

Häiritsevä melu ja pöly tulee estää. Mahdolliset polttoaineiden ja öljytuotteiden varastot, sekä työkoneiden huolto- ja säilytyspaikat tulee suojata tarkoituksenmukaisesti. Mahdolliset päästöt on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle.

Jätteiden, ylijäämämassojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua. Toiminnasta ei saa aiheutua epäsiisteyttä. Jätteitä ei saa polttaa tai haudata. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi. Alueella ei myöskään tule varastoida ongelmajätteitä.

Alueella toimittaessa tulee pitää huolta, että alinta ottotasoa ei aliteta, ja että korot on alueella merkitty huolellisesti ja ajantasaisesti. Ottamisalueella tulee huolehtia siitä, että ylimmän luontaisen pohjavedenpinnantason päälle jää aina vähintään yhden (1) metrin paksuinen suojakerros koskemattomasta maasta. Mikäli ottotoiminnan aikana oton havaitaan ulottuvan tätä syvemmälle, tulee ottotasoa nostaa siten, että suojakerrospaksuus täyttyy. ELY-keskus suosittelee, että suojakerrospaksuus olisi aina vähintään kaksi (2) metriä alueen jälkihoidon toteutumisen ja alueelle aikanaan muodostuvan puuston menestymisen kannalta.

Murskaus

Suunniteltu murskaustoiminta ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Murskausvuorokausien määräksi on hakemuksessa arvioitu alle 50 vuorokautta (noin 3 viikkoa eli 21 vuorokautta) suunnitellun toimintaiän (10 vuotta) aikana eli toiminnalle ei ole haettu ympäristölupaa.

ELY-keskus katsoo, että murskausvuorokausien määrästä on pidettävä kirjaa, ja tarvittaessa haettava toiminnalle ympäristölupaa (YSL 27 §) viimeistään kun 49 vuorokautta on tullut täyteen. Lupaviranomaisella tulee olla käytettävissä ajantasainen tieto siitä, montako murskausvuorokautta alueella on lupa-aikana käytetty.

ELY-keskus korostaa huolellista toimintakulttuuria. Öljyjen tai muiden vaarallisten aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen tulee estää. Suojausratkaisujen tulee olla tiiviitä ja öljyjä kestäviä, eikä suojarakenteeseen saa päästä virtaamaan ympäristön hulevesiä. Tiiville alustoille kertyvän veden hallinta tulee suunnitella siten, että vedet eivät pääse missään tilanteessa tulvimaan yli. Ympäristöön päässeet polttoaineet ja ympäristölle vaaralliset aineet on heti kerättävä talteen. Toiminnanharjoittajalla tulee olla esitettynä säilytyspaikka öljyiselle maa-ainekselle.

Toimintajaksojen päätyttyä alue on siistittävä ja alueelta on poistettava koneet ja laitteet. Mikäli alueella havaitaan öljyä, tulee alueen massat vaihtaa puhtaisiin. Mahdolliset päästöt on ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Toiminnan päättyessä suoja-alue tulee

21.10.2025

jälkihoitaa siten, että suojarakenteet puretaan ja alue palautetaan metsämaaksi. Mahdolliset pilaantuneet maat tulee toimittaa käsittelyyn.

Murskauslaitoksen melun ja pölyn leviämisen estämiseksi murskauslaitos tulee sijoittaa siten, että murskeen varastoalueet ja ottoalueen rintaukset lieventävät melun leviämistä ympäristöön.

Pintavedet

Toiminnasta ei saa aiheutua muutoksia alueen pintavesien laatuun tai määrään. Mahdollinen vesien johtaminen ei saa aiheuttaa vettymis- tai muuta haittaa ympäristöön. Lupaviranomaiselle tulee tarvittaessa esittää tarkempi kuvaus vesien johtamisesta ja tarkkailusta.

Jälkihoito

Ottamisalue tulee jälkihoitaa välittömästi ottotoiminnan päätyttyä ja jälkihoitotoimenpiteet tulee yksilöidä mahdollisessa maa-ainesluvassa. Jälkihoitotoimia ovat alueen siistiminen, muotoilu (rinteiden luiskaus vähintään kaltevuuteen 1:3) ja pintamateriaalin levitys, kasvillisuuden palauttaminen sekä alueelle soveltumattoman käytön estäminen.

Pintamateriaalina tulee ensisijaisesti käyttää alueen alkuperäistä pintakerrosta. Alkuperäisen pintakerroksen kangashumus ja sen alapuolella oleva rikastumiskerros tulisi kuoria ja varastoida erikseen ottamisalueen reunoille ennen toiminnan aloittamista. Pintamaat tulee levittää alueelle takaisin alkuperäisessä järjestyksessä. Kasvillisuuden kannalta paras tulos saavutetaan, kun maan ylin orgaanista ainesta sisältävä humuskerros (kunta) voidaan irrottaa ja levittää takaisin alueella laajoina mattoina. Pintamaiden varastointiaika tulisi olla mahdollisimman lyhyt, sillä pintakerroksen orgaaninen aine hajoaa nopeasti. Soveltuva varastointiaika on korkeintaan 2–3 vuotta. Vaiheistamalla ottaminen ja jälkihoito saavutetaan paras lopputulos.

Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää. ELY-keskus suosittelee, että maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa käytetään päivitettyä maa-ainesopasta (*Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön*, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30).

Johtopäätökset

Suunniteltu maa-ainesten ottamistoiminta ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle tai arvokkaalle geologiselle kohteelle. Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu alueelle, jolta ei ole aiemmin otettu maa-aineksia. Lapin ELY-keskus katsoo, että maa-ainesten ottaminen hakemuksen tarkoittamalla alueella voi olla mahdollista ilman, että siitä ennalta arvioiden aiheutuu ympäristölle maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia haittoja, mikäli ottamistoiminnassa huomioidaan edellä esitetyt asiat.

21.10.2025

ELY-keskus pyytää huomioimaan lupamääräyksiä annettaessa ja muutoinkin toiminnan järjestämisessä hakemusalueen läheisyydessä sijaitsevan luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitetun, toistuvasti samaa pesää käyttävän lintulajin pesimäalueen. ELY-keskus katsoo, että hankkeesta toimitetun tiedon perusteella luonnonsuojelulain 70 § 1 momentin tarkoittama yksilöiden tahallinen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana tapahtuva häiritseminen vältetään toteuttamalla toiminta lajin pesimäkauden (15.4.–15.8.) ulkopuolisena ajankohtana.

ELY-keskus myös muistuttaa, että vaikka etukäteen arvioiden pinta- tai pohjavesiin kohdistuvia haittoja ei tulisikaan, on toiminnanharjoittaja vesilain (587/2011) mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin.

Lisäksi ELY-keskus pyytää huomioimaan, että koska murskaustoiminnalle ei ole haettu ympäristölupaa, koko kymmenen (10) vuoden lupa-aikana alueella tulee olla alle 50 murskausvuorokautta. Lupaviranomaisen tulee valvoa, että ilman ympäristölupaa sallittavien murskausvuorokausien määrää ei ylitetä.

Päätökset asiassa pyydetään lähettämään tiedoksi Lapin ELY-keskukselle (MAL 19 §). Lupapäätökseen tulisi merkitä luvan viimeinen voimassaolopäivä. Lupapäätös maa-ainesten ottamisesta tulee viedä myös maa-ainesten ottamisen tietojärjestelmään (NOTTO) Suomi.fi palvelusta löytyvällä sähköisellä ilmoituslomakkeella.

Luvan haltijan on tehtävä maa-aineslain 23 a §:n 1 momentissa tarkoitetun otetun aineksen määrää ja laatua koskeva ilmoitus lupaviranomaiselle vuosittain viimeistään tammikuun 31. päivänä. Ottamistoiminnan loputtua on pidettävä lopputarkastus.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Kirsi Alahuhta (luonto).

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkintä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla. Asian on esitellyt ylitarkastaja Pia Lindholm ja ratkaissut hydrogeologi Anne Lindholm.

LIITE 1. SALASSA PIDETTÄVÄ lajitietoliite (Julkl 24 § 14 kohta)

Tämä asiakirja LAPELY/4011/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/4011/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lindholm Pia 21.10.2025 12:37

Ratkaisija Lindholm Anne 21.10.2025 12:40